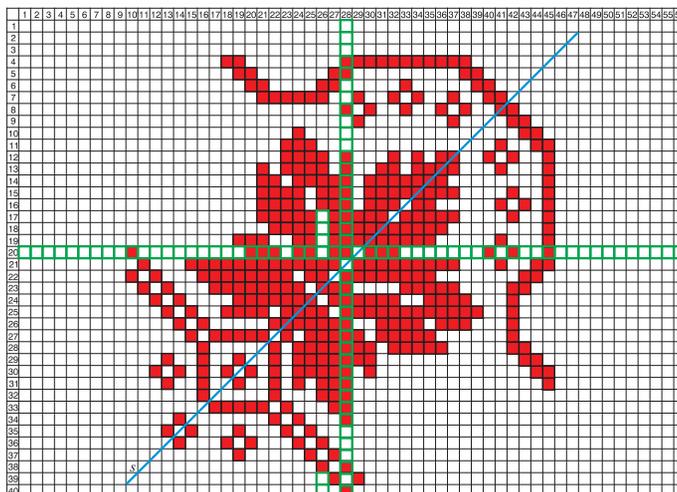


Vezovi i matematika

Ljiljana Peretin, Slatina i
Marija Mesarić, Koprivnica

Matematika i vez – vidiš li ti što i ja? – nesvakidašnja je i neuobičajena izložba koja spaja naizgled nespojivo – matematiku i vez kao tehniku ukrašavanja platna, odnosno ručni rad. Priča o jednom stolnjaku pokazat će koliko različitost pogleda može uljepšati svijet te kako pojedini motiv doživljava obitelj, učitelj, matematičar, povjesničar, etnolog i kulturni antropolog, fotograf, djeca...



Gledajući očima matematičara izvezene motive na podravskom stolnjaku, uočava se poznavanje geometrijskih likova, osnovnih geometrijskih konstrukcija, preslikavanja u ravnini te centralnosimetričnih i osnosimetričnih likova. S obzirom na aktualnu kurikulumnu reformu i potrebu za mijenjanjem smjera u našem školstvu, nikako ne treba smetnuti s uma da su mnogobrojni naraštaji podravskih djevojčica u pučkim, učiteljskim i stručnim ženskim školama ovladali raznim matematičkim pojmovima, od kvadrata, preko pravilnih mnogokuta, do rotacije i tran-

slacije te da im je poznavanje geometrijskih likova bilo važno za izradu ručnih radova koji su imali uporabnu vrijednost. I premda za neke matematičke pojmove možda nisu ni znale kako se nazivaju, s velikom su ih pomnjom i ljubavlju utkale u našu povijest i tradiciju. Iz gledišta etnologa i kulturnog antropologa ispričana je priča o bogatstvu i vrijednosti podravske narodne baštine koju prepoznamo u ručnim radovima, odnosno u načinu ukrašavanja *našivavanjem*. Stolnjak je ukrašen različitim vrstama veza (križići, plošni vez brojem, bod ažura) koje su dio povijesti učenja ženskog ručnog rada kao nastavnog predmeta i tradicijske baštine. Naime, djevojčice su, osim u školi odmalena učile vesti u svojim obiteljima, sa svojim majkama i bakama, u predahu od kućnih i drugih poslova, što se vidi po načinu kojim su motivi izvezeni na domaćem tkanom platnu. Djevojčice su uložile mnogo truda i strpljenja kako bi ovladale pojedinim tehnikama ukrašavanja, izradile predmet prema zadanom uzorku te razvile vještinu izrade ručnog rada. Priča o nastanku ovog stolnjaka, priča je o sve većoj potrebi za odgojno-obrazovnom i praktičnom primjenom ručnih radova u svakidašnjem životu tijekom 19. i početkom 20. stoljeća. Ručne su radove



Ljiljana Peretin, prof. mentorica, OŠ Josipa Kozarca, Slatina, ljiljana.peretin@gmail.com
Marija Mesarić, prof., Muzej grada Koprivnice, Koprivnica, marmesari@gmail.com

uz panoptikum



izrađivale prema zadanom uzorku pa je ženski ručni rad kao nastavni predmet bio povezan s nastavnim predmetom geometrija risanja u kojem su učenice učile crtati uzorke kojima su potom različitim tehnikama izrađivale ručne radove. Način ukrašavanja stolnjaka spoj je vještine i umijeća izrade podravskeg narodnog veza kao kolektivnog izraza narodne likovne umjetnosti, ali i utjecaja učiteljica koje su poučavale djevojčice vještini izrade veza prema uzorcima narodnih vezova karakterističnih za određeni kraj te uzorcima iz raznih priručnika i modnih časopisa. Tako su učenice oblikovale vlastiti likovni izraz različitim kombinacijama motiva, tehnika i podloga unoseći dio vlastite kreativnosti unutar baštinenog tradicijskog obrasca na određenom lokalitetu.

Suradnja koja je počela u Muzeju grada Koprivnice, nastavila se sa Zavičajnim muzejom u Slatini, Narodnim sveučilištem u Sesvetama i Posudioni-



com narodnih nošnji u Zagrebu gdje je izložba bila postavljena od 19. 3. 2019. do 18. 5. 2019. godine u zajedničkom, neuobičajenom i zanimljivom projektu u kojem je stolnjak spojio dvije naizgled nespojive stvari – matematiku i vez kao dio narodne baštine. Ta suradnja pridonijela je popularizaciji matematike i narodne baštine jer je putem zanimljivih igrica, animacije, edukativnih plakata, ukrašavanja stolnjaka te drugih zanimljivih predmeta i priča, približila matematiku i vez javnosti. Nadamo se da će ova suradnja biti poticaj za buduća interdisciplinarna istraživanja.

